

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

z 13. novembra 2019*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Spoločná poľnohospodárska politika – Spoločná organizácia trhov – Mlieko a mliečne výrobky – Nariadenie (EÚ) č. 1308/2013 – Článok 148 ods. 4 – Zmluva o dodávke surového mlieka – Slobodné rokovanie o cene – Boj proti nekalým obchodným praktikám – Zákaz vyplácania odlišnej ceny výrobcom surového mlieka patriacim do skupiny vytvorenej podľa predaného denného množstva a zníženia cien bez odôvodnenia“

Vec C-2/18,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Ústavný súd, Litovská republika) z 20. decembra 2017 a doručený Súdnemu dvoru 2. januára 2018, ktorý súvisí s konaním:

Lietuvos Respublikos Seimo narių grupė

za účasti:

Lietuvos Respublikos Seimas,

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predseda druhej komory A. Arabadžiev, sudcovia P.G. Xuereb a T. von Danwitz (spravodajca),

generálny advokát: M. Bobek,

tajomník: M. Aleksejev, vedúci sekcie,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 5. decembra 2018,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- Lietuvos Respublikos Seimo narių grupė, v zastúpení: G. Kaminskas, advokatas,
- litovská vláda, v zastúpení: R. Dzikovič, M. Važnevičius a V. Voinilko, splnomocnení zástupcovia,
- nemecká vláda, pôvodne v zastúpení: T. Henze a S. Eisenberg, neskôr S. Eisenberg, splnomocnení zástupcovia,
- francúzska vláda, v zastúpení: S. Horrenberger, D. Colas, A.-L. Desjonquères a C. Mosser, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: litovčina.

- holandská vláda, v zastúpení: J. Langer, splnomocnený zástupca,
- Európska komisia, v zastúpení: A. Lewis a A. Steiblyté, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 7. marca 2019,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 148 ods. 4 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1308/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa vytvára spoločná organizácia trhov s poľnohospodárskymi výrobkami, a ktorým sa zrušujú nariadenia Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007 (Ú. v. EÚ L 347, 2013, s. 671), zmeneného nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/2393 z 13. decembra 2017 (Ú. v. EÚ L 350, 2017, s. 15) (ďalej len „nariadenie č. 1308/2013“).
- 2 Tento návrh bol podaný Lietuvos Respublikos Seimo narių grupė (skupina poslancov parlamentu Litovskej republiky) v rámci konania o preskúmaní ústavnosti Lietuvos Respublikos Ūkio subjektų, perkančių-parduodančių žalią pieną ir prekiaujančių pieno gaminiiais, nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymas Nr. XII-1907 (zákon Litovskej republiky č. XII-1907 zakazujúci nekalé konanie zo strany litovských hospodárskych subjektov pri nákupe a predaji surového mlieka a predaji mliečnych výrobkov) z 25. júna 2015 (TAR 2015, č. 2015-11209), v znení zákona z 22. decembra 2015 (TAR 2015, č. 2015-20903) (ďalej len „zákon o zákaze nekalého konania“), najmä jeho § 3 a § 5.

Právny rámec

Právo Únie

- 3 Odôvodnenia 127, 128 a 138 nariadenia č. 1308/2013 stanovujú:
 - „(127) V prípade, že neexistujú právne predpisy Únie o štandardizovaných písomných zmluvách, môžu členské štáty podľa vnútroštátneho zmluvného práva rozhodnúť o povinnom používaní takýchto zmlúv pod podmienkou, že sa pri tom budú dodržiavať právne predpisy Únie, a najmä že sa bude rešpektovať riadne fungovanie vnútorného trhu a spoločnej organizácie trhov. Vzhľadom na rozdielne okolnosti v Únii a v záujme subsidiarity by sa takéto rozhodnutie malo ponechať členským štátom. V sektore mlieka a mliečnych výrobkov by sa však s cieľom zaistiť primerané minimálne normy týkajúce sa takýchto zmlúv a riadne fungovanie vnútorného trhu a spoločnej organizácie trhu mali na úrovni Únie ustanoviť niektoré základné podmienky používania takýchto zmlúv. O všetkých takýchto základných podmienkach by sa malo rokovať bez obmedzenia. Keďže niektoré mliekarenské družstvá môžu mať vo svojich stanovách pravidlá s podobným účinkom, mali by sa v záujme zjednodušenia oslobodiť od požiadavky uzatvárať zmluvy. Na to, aby sa zvýšila účinnosť takéhoto systému zmlúv, členské štáty by mali rozhodnúť o tom, či by sa mali uplatňovať aj v prípade, keď sprostredkovatelia zbierajú mlieko od poľnohospodárov a dodávajú ho spracovateľom.
 - (128) S cieľom zabezpečiť realizovateľný vývoj výroby, a tým aj vyplývajúcu primeranú životnú úroveň prvovýrobcov mlieka by sa mala posilniť ich vyjednávací sila voči spracovateľom, čo by malo viesť k spravodlivejšiemu rozdeleniu pridanej hodnoty v dodávateľskom reťazci. Preto by sa na účel dosiahnutia uvedených cieľov [spoločnej poľnohospodárskej politiky] malo prijať ustanovenie podľa článku 42 a článku 43 ods. 2 ZFEÚ, ktorým by sa organizáciám výrobcov

pozostávajúcim z prvovýrobcov mlieka alebo ich združeniam umožnilo kolektívne dohodnúť s mliekarenským podnikom zmluvné podmienky, vrátane ceny, týkajúce sa produkcie surového mlieka niektorých alebo všetkých ich členov. S cieľom zachovať účinnú hospodársku súťaž na trhu s mliekom a mliečnymi výrobkami by táto možnosť mala podliehať primeraným kvantitatívnym obmedzeniam. Aby sa nenarušilo účinné fungovanie družstiev a v záujme zrozumiteľnosti by sa malo presne stanoviť, že v prípade, ak členstvo v družstve poľnohospodára zaväzuje k tomu, aby všetku výrobu mlieka alebo jej časť dodával ako surové mlieko za podmienok stanovených v stanovách družstva alebo v pravidlách a rozhodnutiach na nich založených, nemožno o týchto podmienkach rokovať prostredníctvom organizácie výrobcov.

...

(138) Vzhľadom na to, že sa na využívanie formálnych písomných zmlúv v sektore mlieka vzťahujú samostatné ustanovenia, využívanie takýchto zmlúv môže pomôcť posilniť zodpovednosť hospodárskych subjektov v iných sektoroch a zvýšiť ich povedomie o potrebe viac prihliadať na signály trhu, zlepšiť prenos cien a upraviť ponuku dopytu, ako aj prispieť k tomu, aby sa vyhlili určitým nekalým obchodným praktikám. Keďže neexistujú právne predpisy Únie týkajúce sa takýchto zmlúv, členské štáty môžu v rámci vnútroštátneho zmluvného práva ustanoviť povinnosť takéto zmluvy používať pod podmienkou, že sa pritom dodrží právo Únie a najmä, že sa nenaruší riadne fungovanie vnútorného trhu a spoločnej organizácie trhov.“

4 Článok 1 tohto nariadenia s názvom „Rozsah pôsobnosti“ stanovuje:

„1. Týmto nariadením sa vytvára spoločná organizácia trhov s poľnohospodárskymi výrobkami, to znamená so všetkými výrobkami uvedenými v prílohe I k zmluvám...

2. Poľnohospodárske výrobky vymedzené v odseku 1 sa rozdeľujú do týchto sektorov uvedených v príslušných častiach prílohy I:

...

p) mlieko a mliečne výrobky, časť XVI;

...“

5 Článok 148 uvedeného nariadenia s názvom „Zmluvné vzťahy v sektore mlieka a mliečnych výrobkov“ stanovuje:

„1. Ak sa niektorý členský štát rozhodne, že každá dodávka surového mlieka od poľnohospodára spracovateľovi na jeho území musí byť predmetom písomnej zmluvy medzi stranami, a/alebo ak rozhodne, že prvonákupcovia musia dať písomný návrh na uzavretie zmluvy o dodávke surového mlieka poľnohospodármi, takáto zmluva a/alebo takýto návrh na uzavretie zmluvy musí spĺňať podmienky stanovené v odseku 2.

V prípade, že členský štát rozhodne, že dodávky surového mlieka od poľnohospodára spracovateľovi surového mlieka musia byť predmetom písomnej zmluvy medzi stranami, rozhodne aj o tom, ktorá etapa alebo etapy dodávky musia byť predmetom takejto zmluvy, ak sa dodávka surového mlieka vykonáva prostredníctvom jedného alebo viacerých zberných stredísk mlieka.

Na účely tohto článku je ‚zberné stredisko mlieka‘ podnik, ktorý preváža surové mlieko od poľnohospodára alebo iného zberného strediska mlieka k spracovateľovi surového mlieka alebo inému zbernému stredisku mlieka, pričom sa vlastníctvo surového mlieka v každom prípade prevádza.

...

2. Zmluva a/alebo návrh na uzavretie zmluvy uvedené v odsek[u] 1...:

- a) sa uzavrie pred dodávkou,
- b) písomne a
- c) zahŕňa najmä tieto náležitosti:
 - i) cenu za dodávku, ktorá:
 - je nemenná a stanovená v zmluve, a/alebo
 - sa vypočíta na základe kombinácie rozličných faktorov stanovených v zmluve, ku ktorým môžu patriť trhové ukazovatele odrážajúce zmeny trhových podmienok, dodaný objem a kvalita alebo zloženie dodávaného surového mlieka;
 - ii) objem surového mlieka, ktorý sa môže dodať a/alebo sa musí dodať a časový rozvrh takýchto dodávok;
 - iii) trvanie platnosti zmluvy, ktoré môže byť buď na určitý alebo na neurčitý čas s doložkou o ukončení;
 - iv) podrobnosti týkajúce sa termínov splatnosti a platobných podmienok;
 - v) pravidlá zberu alebo dodania surového mlieka; a
 - vi) pravidlá uplatniteľné v prípade vyššej moci.

...

4. Príslušné strany rokujú bez obmedzenia o všetkých náležitostiach zmluvy o dodávke surového mlieka, ktorú uzatvorili poľnohospodári, zberné strediská mlieka alebo spracovatelia surového mlieka, vrátane náležitostí uvedených v odseku 2 písm. c).

Bez ohľadu na prvý pododsek sa uplatňuje jedna alebo viaceré z týchto podmienok:

- a) ak členský štát rozhodne, že písomná zmluva o dodávke surového mlieka bude povinná v súlade s odsekom 1, môže stanoviť:
 - (i) povinnosť zmluvných strán dohodnúť sa na vzťahu medzi daným dodaným množstvom a cenou splatnou za toto dodanie;
 - (ii) minimálnu dĺžku trvania, ktorá sa uplatní len v prípade písomných zmlúv medzi poľnohospodárom a prvonákupcom surového mlieka; takáto minimálna dĺžka trvania je najmenej šesť mesiacov a nesmie narušiť riadne fungovanie vnútorného trhu;
- b) ak členský štát rozhodne, že prvonákupca surového mlieka musí poľnohospodárovi dať písomný návrh na uzavretie zmluvy v súlade s odsekom 1, môže stanoviť, že návrh musí zahŕňať minimálnu dĺžku trvania zmluvy, ako sa na tieto účely stanovuje vo vnútroštátnych právnych predpisoch. Takáto minimálna dĺžka trvania je najmenej šesť mesiacov a nenaruší riadne fungovanie vnútorného trhu.

Druhým pododsekom nie je dotknuté právo poľnohospodárov odmietnuť túto minimálnu dĺžku trvania zmluvy v prípade, že tak urobia písomne. V takom prípade strany voľne rokujú o všetkých náležitostiach zmluvy vrátane náležitostí uvedených v odseku 2 písm. c).

...“

- 6 Podľa článku 149 nariadenia č. 1308/2013 s názvom „Zmluvné rokovania v sektore mlieka a mliečnych výrobkov“:

„1. Organizácia výrobcov v sektore mlieka a mliečnych výrobkov, ktorá je uznaná podľa článku 161 ods. 1, môže, pokiaľ ide o časť spoločnej výroby alebo celkovú spoločnú výrobu, rokovať v mene svojich členov – poľnohospodárov – o zmluvách o dodávke surového mlieka od poľnohospodára spracovateľovi surového mlieka alebo zbernému stredisku mlieka v zmysle článku 148 ods. 1 tretieho pododseku.

2. Organizácia výrobcov môže uskutočniť rokovania:

- a) či sa uskutočnil alebo neuskutočnil prenos vlastníctva surového mlieka z poľnohospodárov na organizáciu výrobcov;
- b) či je alebo nie je dohodnutá cena rovnaká, pokiaľ ide o spoločnú produkciu niektorých alebo všetkých členov – poľnohospodárov;

...“

- 7 Článok 152 tohto nariadenia, nazvaný „Organizácie výrobcov“, stanovuje:

„1. Členské štáty môžu na základe žiadosti uznať organizácie výrobcov, ktoré:

- a) tvoria a v súlade s článkom 153 ods. 2 [písm. c)] kontrolujú výrobcovia v ktoromkoľvek zo špecifických sektorov uvedených v článku 1 ods. 2;

...“

- 8 Odôvodnenie 50 nariadenia 2017/2393 stanovuje:

„Využitie zmlúv v sektore mlieka a mliečnych výrobkov môže pomôcť posilniť zodpovednosť prevádzkovateľov a zvýšiť ich povedomie o potrebe lepšie zohľadniť signály trhu, zlepšiť prenos cien a prispôbiť ponuku dopytu, a tiež im môže pomôcť, aby sa vyhli určitým nekalým obchodným praktikám. S cieľom stimulovať využívanie takýchto zmlúv v sektore mlieka a mliečnych výrobkov, ako aj v iných odvetviach by výrobcovia, organizácie výrobcov alebo združenia organizácií výrobcov mali mať právo požiadať o písomnú zmluvu, a to aj vtedy, keď príslušný členský štát nestanovuje povinné používanie takýchto zmlúv.“

- 9 Podľa odôvodnenia 8 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 261/2012 zo 14. marca 2012, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 1234/2007, pokiaľ ide o zmluvné vzťahy v sektore mlieka a mliečnych výrobkov (Ú. v. EÚ L 94, 2012, s. 38), bolo toto posledné uvedené nariadenie zrušené nariadením č. 1308/2013:

„Používanie formalizovaných písomných zmlúv uzavretých pred dodávkou, ktoré by obsahovali základné prvky, nie je rozšírené. Takéto zmluvy však môžu pomôcť zvýšiť povedomie a posilniť zodpovednosť prevádzkovateľov v mliekarenskom reťazci, aby lepšie zohľadnili signály trhu, zlepšili prenos cien a upravili ponuku dopytu, ako aj prispieť k tomu, aby sa vyhli určitým nekalým obchodným praktikám.“

- 10 Článok 13 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/633 zo 17. apríla 2019 o nekalých obchodných praktikách vo vzťahoch medzi podnikmi v poľnohospodárskom a potravinovom dodávateľskom reťazci (Ú. v. EÚ L 111, 2019, s. 59) s názvom „Transpozícia“ vo svojom odseku 1 stanovuje:

„Členské štáty prijímú a uverejnia zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou do 1. mája 2021. Bezodkladne oznámia Komisii znenie týchto opatrení.

Tieto opatrenia sa začnú uplatňovať najneskôr 1. novembra 2021.

...“

- 11 Podľa článku 14 tejto smernice:

„Táto smernica nadobúda účinnosť piatym dňom po jej uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.“

Litovské právo

- 12 Podľa článku 46 prvého odseku Ústavy Litovskej republiky je hospodárstvo Litvy založené na práve súkromného vlastníctva, slobode individuálnej ekonomickej činnosti a hospodárskej iniciatíve.
- 13 Podľa § 2 ods. 5 zákona o zákaze nekalého konania sa predajcovia surového mlieka zaraďujú do 10 skupín podľa množstva (v kilogramoch) surového mlieka s prírodným obsahom tuku predaného za deň. Prvá skupina – do 100 kilogramov (vrátane); druhá skupina – viac ako 100 kilogramov a do 200 kilogramov (vrátane); tretia skupina – viac ako 200 kilogramov a do 300 kilogramov (vrátane); štvrtá skupina – viac ako 300 kilogramov a do 500 kilogramov (vrátane); piata skupina – viac ako 500 kilogramov a do 1 000 kilogramov (vrátane); šiesta skupina – viac ako 1 000 kilogramov a do 2 000 kilogramov (vrátane); siedma skupina – viac ako 2 000 kilogramov a do 4 000 kilogramov (vrátane); ôsma skupina – viac ako 4 000 kilogramov a do 10 000 kilogramov (vrátane); deviata skupina – viac ako 10 000 kilogramov a do 20 000 kilogramov (vrátane); desiata skupina – viac ako 20 000 kilogramov.
- 14 § 2 ods. 7 tohto zákona definuje nákupnú cenu surového mlieka ako sumu peňazí dohodnutú medzi nákupcom surového mlieka a predajcom, ktorá sa uhrádza za surové mlieko so základnými ukazovateľmi zloženia mlieka stanovenými vyhláškou litovského ministra poľnohospodárstva, bez príplatkov, prémieí alebo odpočtov.
- 15 § 3 uvedeného zákona, nazvaný „Zákaz nekalého konania zo strany hospodárskych subjektov“, vo svojom odseku 3 stanovuje:

„Nákupca surového mlieka má zakázané tieto nekalé konania:

1. stanovenie rôznych nákupných cien surového mlieka v zmluvách o predaji surového mlieka pri nákupe surového mlieka, ktoré spĺňa požiadavky na kvalitu stanovené vo vyhláške ministra poľnohospodárstva Litovskej republiky od tej istej skupiny predajcov surového mlieka a ak sa dodáva nákupcovi surového mlieka rovnakým spôsobom (surové mlieko dodané na miesto nákupu surového mlieka, surové mlieko získané priamo z farmy, surové mlieko dodané priamo spracovateľovi surového mlieka) okrem prípadov, keď sa surové mlieko nakupuje od predajcov surového mlieka, ktorí predávajú mlieko, ktoré vyrobili sami a ktorí patria do organizácie výrobcov mlieka uznanej podľa pravidiel stanovených vo vyhláške ministra poľnohospodárstva Litovskej

republiky. V prípade tých, ktorí predávajú mlieko, ktoré vyrobili sami a patria do uznanej organizácie výrobcov mlieka, však uplatnená nákupná cena surového mlieka nesmie byť nižšia ako cena, ktorá by bola stanovená podľa skupiny predajcov surového mlieka.

...

3. neoprávnene znižovať nákupnú cenu surového mlieka.“

16 § 5 tohto istého zákona s názvom „Požiadavka na uvedenie dôvodov oprávňujúcich zníženie nákupnej ceny surového mlieka“ stanovuje:

„1. Ak nákupca surového mlieka zníži nákupnú cenu surového mlieka stanovenú v zmluve o nákupe a predaji surového mlieka o viac ako 3 %, musí uviesť dôvody pre toto zníženie ceny a musí tieto dôvody predložiť Agentúre pre reguláciu trhu.

2. Agentúra pre reguláciu trhu na základe usmernení schválených vyhláškou ministra poľnohospodárstva Litovskej republiky po preskúmaní dôvodov na zníženie nákupnej ceny surového mlieka nákupcom surového mlieka uvedeným v odseku 1 tohto článku vykonanom do piatich pracovných dní rozhodne, do troch pracovných dní, či bolo zníženie nákupnej ceny surového mlieka o viac ako 3 % oprávnené.

3. Ak Agentúra pre reguláciu trhu v súlade s usmerneniami uvedenými v odseku 2 tohto článku rozhodne, že zníženie nákupnej ceny surového mlieka o viac ako 3 % bolo neoprávnené, nákupca surového mlieka nesmie znížiť nákupnú cenu surového mlieka stanovenú v zmluve o nákupe a predaji surového mlieka.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

17 Dňa 28. júna 2016 skupina poslancov parlamentu Litovskej republiky predložila Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas (Ústavný súd, Litovská republika) žiadosť, aby preskúmal súlad najmä § 3 a § 5 zákona o zákaze nekalého konania s článkom 46 prvým odsekom Ústavy Litovskej republiky.

18 Na podporu svojej žiadosti táto skupina tvrdila, že tento zákon obmedzoval právo strán zmluvy o predaji surového mlieka dohodnúť sa na jej základných prvkoch, ako sú cena alebo objem, a bol preto v rozpore so zmluvnou slobodou zakotvenou v uvedenom článku 46 prvom odseku.

19 Litovský parlament tvrdil, že táto sloboda nebola absolútna a mohla byť obmedzená tak na ochranu verejného záujmu, ako aj na zabezpečenie dobrých mravov a spravodlivosti. Tvrdil, že v Litve je vyjednávací sila na jednej strane výrobcov surového mlieka a na druhej strane spracovateľov alebo nákupcov surového mlieka v nerovnováhe v prospech druhej skupiny a že kogentné pravidlá obsiahnuté v § 3 a § 5 zákona o zákaze nekalého konania sú určené na obranu zákonných práv a zákonných záujmov slabšej zmluvnej strany, konkrétne výrobcov surového mlieka.

20 Europos teisės departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (Oddelenie európskeho práva Ministerstva spravodlivosti Litovskej republiky) a Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba (Rada pre hospodársku súťaž Litovskej republiky), ktoré taktiež predložili pripomienky vnútroštátnemu súdu, tvrdili, že § 3 a § 5 tohto zákona porušujú zásadu slobodného rokovania zakotvenú v článku 148 ods. 4 nariadenia č. 1308/2013, najmä pokiaľ ide o stanovenie ceny surového mlieka.

21 Vnútroštátny súd uvádza, že vzhľadom na to, že vnútorný trh a poľnohospodárstvo patria do oblasti delenej právomoci medzi Úniou a členskými štátmi, vnútroštátna právna úprava týkajúca sa týchto oblastí, vrátane Ústavy Litovskej republiky a jej článku 46 prvého odseku, sa má vykladať v súlade

s právnou úpravou Únie týkajúcou sa uvedených oblastí. V dôsledku toho žiada o výklad článku 148 ods. 4 nariadenia č. 1308/2013 na účely rozhodnutia o súlade § 3 ods. 3 bodov 1 a 3, ako aj § 5 zákona o zákaze nekalého konania s článkom 46 prvého odseku Ústavy.

- 22 V tejto súvislosti vnútroštátny súd spresňuje, že litovské právne predpisy ukladajú dotknutým hospodárskym subjektom povinnosť uzatvoriť písomnú zmluvu pri nákupe surového mlieka. Tento súd dodáva, že podľa dôvodovej správy k návrhu zákona o zákaze nekalého konania je účelom tohto zákona jednak zabezpečiť rovnováhu medzi zákonnými záujmami nákupcov a predajcov surového mlieka, a jednak obmedziť uplatňovanie vplyvu na trhu zo strany spracovateľov mlieka, ktorí majú značný vplyv na tomto trhu, ako aj obmedziť neoprávnenú výhodu, ktorú získavajú hospodárske subjekty predávajúce mliečne výrobky zo zníženia veľkoobchodných cien týchto výrobcov.
- 23 Vnútroštátny súd taktiež uvádza, že zo spisu, ktorý má k dispozícii, vyplýva, že sektor mlieka je jedným z najväčších odvetví poľnohospodárskej výroby v Litve, pričom tento sektor tvorí približne 2 % celkového hrubého domáceho produktu krajiny. Vyjednávací sila výrobcov je však výrazne obmedzená z dôvodu ich malej veľkosti v porovnaní s vyjednávacou silou spracovateľov. V tejto súvislosti spresňuje, že podľa údajov oznámených za rok 2015, 74 % litovských výrobcov surového mlieka vlastní 1 až 5 kráv, zatiaľ čo 97 % tohto mlieka spracuje šesť podnikov. Navyše spolupráca medzi týmito výrobcami je tradične málo rozvinutá, napriek úsiliu ju podporovať a len 15 % z nich sa podieľa na skutočnej spolupráci, pričom poskytujú len 18 % celkového množstva surového mlieka kúpeného v Litve. Neexistuje žiadna organizácia výrobcov surového mlieka uznaná podľa článku 152 a nasl. nariadenia č. 1308/2013. Priemerná nákupná cena surového mlieka v Litve je jednou z najnižších cien v celej Európskej únii.
- 24 Okrem toho tento súd uvádza, že nákupcovia sa pred prijatím zákona o zákaze nekalého konania obmedzovali na informovanie výrobcov mlieka o cene, za ktorú kupovali surové mlieko bez toho, aby bola táto cena predmetom predchádzajúcich rokovanií.
- 25 Vnútroštátny súd uvádza, že článok 148 nariadenia č. 1308/2013 výslovne nepriznáva členským štátom, ktoré sa rozhodli stanoviť povinnosť použiť písomné zmluvy na akúkoľvek dodávku surového mlieka na ich území, možnosť obmedziť vo vnútroštátnom práve zásadu slobodného rokovania. Pýta sa však, či táto zásada nemôže byť obmedzená na účely posilnenia vyjednávacej sily poľnohospodárov v sektore mlieka voči nákupcom mlieka a zabránenia nekalým obchodným praktikám, vzhľadom na okolnosti, ako sú osobitné štrukturálne črty sektora mlieka a mliečnych výrobkov, neexistencia organizácií výrobcov alebo zmeny na trhu s mliekom.
- 26 Za týchto podmienok Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas (Ústavný súd, Litovská republika) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

- „1. Môže sa článok 148 ods. 4 nariadenia č. 1308/2013 vykladať v tom zmysle, že na účely posilnenia vyjednávacej sily výrobcov surového mlieka a zabránenia nekalým obchodným praktikám a pri zohľadnení určitých osobitných štrukturálnych črt sektora mlieka a mliečnych výrobkov členského štátu a zmien na trhu s mliekom nezakazuje vytvorenie vnútroštátneho právneho regulačného rámca, ktorý obmedzuje slobodu zmluvných strán rokovať o nákupnej cene surového mlieka v zmysle, že nákupcovia surového mlieka zakazuje platiť odlišné ceny surového mlieka predajcom surového mlieka z tej istej skupiny zoskupených podľa objemu predaného mlieka, ktorí nepatria do uznanej organizácie výrobcov mlieka, za surové mlieko rovnakej kvality a zloženia ako to, ktoré bolo dodané nákupcovia rovnakou metódou, a preto strany nie sú schopné dohodnúť sa na inej nákupnej cene surového mlieka tým, že by zohľadnili iné faktory?
2. Môže sa článok 148 ods. 4 nariadenia č. 1308/2013 vykladať v tom zmysle, že na účely posilnenia vyjednávacej sily výrobcov surového mlieka a zabránenia nekalým obchodným praktikám a pri zohľadnení určitých osobitných štrukturálnych črt sektora mlieka a mliečnych výrobkov členského štátu a zmien na trhu s mliekom nezakazuje vytvorenie vnútroštátneho právneho regulačného

rámca, ktorý obmedzuje slobodu zmluvných strán rokovať o nákupnej cene surového mlieka v zmysle, že nákupcovi surového mlieka zakazuje neoprávnene znížiť nákupnú cenu surového mlieka, pričom zníženie ceny o viac ako 3 % je možné iba vtedy, ak štátom oprávnená inštitúcia uzná takéto zníženie za oprávnené?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

- 27 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 148 ods. 4 nariadenia č. 1308/2013 vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, akou je právna úprava stanovená v § 3 ods. 3 bode 1 zákona o zákaze nekalého konania, ktorý zakazuje nákupcom surového mlieka zaplatiť odlišnú kúpnu cenu výrobcem, ktorých treba považovať za patriacich do tej istej skupiny vytvorenej podľa množstva surového mlieka predaného za deň, rovnakého zloženia a kvality, ako aj dodaného rovnakou metódou.
- 28 V prvom rade treba konštatovať, že v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky, ktorá v súlade s článkom 4 ods. 2 písm. d) ZFEÚ patrí do spoločnej právomoci Únie a členských štátov, členské štáty disponujú legislatívnou právomocou, ktorá im, ako to vyplýva z článku 2 ods. 2 ZFEÚ, umožňuje vykonávať svoju právomoc v rozsahu, v akom Únia nevykonala svoju právomoc (rozsudok z 19. septembra 2013, Panellinos Syndesmos Viomichanion Metapoiisis Kapnou, C-373/11, EU:C:2013:567, bod 26).
- 29 Z ustálenej judikatúry navyše vyplýva, že ak existuje nariadenie o spoločnej organizácii trhu v danom odvetví, členské štáty sú povinné zdržať sa prijatia akýchkoľvek opatrení, ktoré ho môžu narušiť alebo stanoviť z neho výnimky. Predpisy sú v rozpore so spoločnou organizáciou trhu aj vtedy, ak bránia jej riadnemu fungovaniu, aj keď príslušná oblasť nebola touto organizáciou trhu taxatívne upravená (rozsudok z 26. mája 2005, Kuipers, C-283/03, EU:C:2005:314, bod 37 a citovaná judikatúra).
- 30 Zavedenie spoločnej organizácie trhu nebráni členským štátom uplatňovať vnútroštátne pravidlá, ktoré sledujú iný cieľ všeobecného záujmu, ako sú ciele, na ktoré sa vzťahuje táto spoločná organizácia trhov, aj keď tieto pravidlá môžu mať vplyv na fungovanie spoločného trhu v dotknutom odvetví (rozsudok z 23. decembra 2015, Scotch Whisky Association a i., C-333/14, EU:C:2015:845, bod 26, ako aj citovaná judikatúra).
- 31 V prejednávanej veci, ako vyplýva z jeho článku 1 ods. 2 písm. p), nariadenie č. 1308/2013 zavádza spoločnú organizáciu trhov pre všetky poľnohospodárske výrobky vymenované v prílohe I k Zmluve o EÚ a Zmluve o FEÚ, do ktorej patrí sektor mlieka a mliečnych výrobkov.
- 32 Článok 148 ods. 1 tohto nariadenia stanovuje, že ak sa členský štát rozhodne, že dodávka surového mlieka od poľnohospodára spracovateľovi musí byť predmetom písomnej zmluvy medzi stranami, táto zmluva musí spĺňať podmienky stanovené v odseku 2 tohto článku. Podľa článku 148 ods. 2 písm. c) uvedeného nariadenia obsahuje uvedená zmluva najmä, ako vyplýva z bodu i) tohto ustanovenia, cenu za dodávku, ktorá je nemenná a stanovená v zmluve, a/alebo sa vypočíta na základe kombinácie rozličných faktorov stanovených v zmluve, ku ktorým môžu patriť trhové ukazovatele odrážajúce zmeny trhových podmienok, dodaný objem a kvalita alebo zloženie dodávaného surového mlieka a z bodu ii) uvedeného ustanovenia objem surového mlieka, ktorý sa môže dodať a/alebo sa musí dodať.

- 33 Článok 148 ods. 4 prvý pododsek tohto istého nariadenia stanovuje, že príslušné strany rokujú bez obmedzenia o všetkých náležitostiach zmluvy o dodávke surového mlieka, ktorú uzatvorili poľnohospodári, zberné strediská mlieka alebo spracovatelia surového mlieka, vrátane náležitostí uvedených v odseku 2 písm. c).
- 34 Podľa druhého pododseku článku 148 ods. 4 nariadenia č. 1308/2013 členský štát môže uložiť zmluvným stranám povinnosť, aby sa dohodli na vzťahu medzi daným dodaným množstvom a cenou splatnou za toto dodanie, a môže stanoviť minimálnu dĺžku trvania, ktorá sa uplatní len v prípade písomných zmlúv medzi poľnohospodármi a prvonákupcami surového mlieka.
- 35 Z týchto ustanovení vyplýva, že článok 148 ods. 4 prvý pododsek nariadenia č. 1308/2013 zavádza pravidlo, podľa ktorého príslušné strany rokujú bez obmedzenia o všetkých náležitostiach zmluvy o dodávke surového mlieka, vrátane ceny, pričom v druhom pododseku uvedeného odseku 4 stanovuje výnimky z tohto pravidla.
- 36 Z toho vyplýva, že zmluvné strany musia mať možnosť stanoviť predajnú cenu surového mlieka po slobodnom rokovaní medzi sebou a najmä po porovnaní ponuky a dopytu na predmetnom trhu.
- 37 Ako pripomenul Súdny dvor, ak neexistuje mechanizmus stanovovania cien, voľné určovanie predajných cien na základe voľnej hospodárskej súťaže je zložkou nariadenia č. 1308/2013 a vyjadrením zásady voľného pohybu tovaru v podmienkach účinnej hospodárskej súťaže (pozri v tomto zmysle rozsudok z 23. decembra 2015, Scotch Whisky Association a i., C-333/14, EU:C:2015:845, bod 20).
- 38 V prejednávanej veci z informácií uvedených v rozhodnutí vnútroštátneho súdu a v pripomienkach litovskej vlády vyplýva, že podmienky účinnej hospodárskej súťaže nie sú na litovskom trhu so surovým mliekom splnené z dôvodu nekalých obchodných praktík nákupcov, ktorých úroveň spolupráce je vysoká, keďže 97 % surového mlieka pochádzajúceho od viac ako 20 000 veľmi malých výrobcov spracováva šesť podnikov. Pred nadobudnutím účinnosti zákona o zákaze nekalého konania sa nákupcovia surového mlieka obmedzili na informovanie výrobcov o nákupnej cene tohto mlieka bez predchádzajúceho rokovania a bez inej možnosti týchto výrobcov ako súhlasiť so stanovenými podmienkami. Tento tlak vyvíjaný na litovských výrobcov surového mlieka a slabý vývoj spolupráce medzi týmito výrobcami vysvetľuje, prečo je priemerná nákupná cena surového mlieka v Litve jedna z najnižších v Únii a prečo hrozí sektoru výroby mlieka úpadok. Táto situácia charakterizovaná nerovnováhou, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu výrobcov surového mlieka a spracovateľov, stimulovala vnútroštátneho zákonodarcu k prijatiu tohto zákona, ktorého cieľom je brániť zákonné práva a zákonné záujmy slabšej zmluvnej strany, konkrétne výrobcov surového mlieka, pričom zakazuje hospodárskym subjektom dopúšťať sa nekalého konania a ukladá určité požiadavky týkajúce sa týchto zákazov.
- 39 Litovská vláda dodáva, že uvedený zákon umožňuje slobodné rokovanie o nákupnej cene surového mlieka medzi zmluvnými stranami, ako aj obnovenie účinnej hospodárskej súťaže na tomto trhu.
- 40 Podľa informácií poskytnutých vnútroštátnym súdom a potvrdených touto vládou sa v tejto súvislosti zdá, že § 2 ods. 7 zákona o zákaze nekalého konania definuje nákupnú cenu surového mlieka ako sumu dohodnutú medzi nákupcom a predajcom, ktorá sa uhrádza za surové mlieko so základnými ukazovateľmi zloženia mlieka stanovenými vyhláškou ministra poľnohospodárstva.
- 41 V dôsledku toho, aj keď je táto základná cena stanovená vo vzťahu ku všetkým výrobcom tej istej skupiny vytvorenej v súlade s § 3 ods. 3 bodom 1 a § 2 ods. 5 zákona o zákaze nekalého konania podľa množstva predaného surového mlieka za deň, konečná splatná cena sa vypočíta v závislosti od príplatkov, prémieí, odpočtov alebo spôsobov dodania, ktoré sú slobodne a individuálne dohodnuté v tomto štádiu.

- 42 Treba preskúmať, či prijatím nariadenia č. 1308/2013 a najmä jeho článku 148 Únia vykonala svoju právomoc v oblasti zmluvných vzťahov medzi stranami zmluvy o dodávke surového mlieka, a konkrétne vo vzťahu k postupu rokovania o tejto zmluve, vyčerpávajúcim spôsobom.
- 43 V prvom rade zo znenia článku 148 ods. 1 nariadenia č. 1308/2013, najmä z pojmov „ak sa členský štát rozhodne“, že každé dodanie surového mlieka musí byť predmetom písomnej zmluvy medzi stranami, vyplýva, že rozhodnutie členského štátu stanoviť povinnosť používať písomnú zmluvu predstavuje pre tento členský štát len možnosť. Tento výklad potvrdzuje odôvodnenie 127 tohto nariadenia, podľa ktorého členské štáty „môžu“ rozhodnúť o povinnom používaní štandardizovaných písomných zmlúv a „takéto rozhodnutie [by sa] malo ponechať členským štátom“.
- 44 Toto odôvodnenie uvádza, že „s cieľom zaistiť primerané minimálne normy týkajúce sa takýchto zmlúv... [by sa] mali na úrovni Únie ustanoviť niektoré základné podmienky používania takýchto zmlúv“. Článok 148 tohto nariadenia má z hľadiska uvedeného odôvodnenia za cieľ zaviesť minimálne požiadavky uplatniteľné na predmetné zmluvy, pričom nezakazuje členským štátom stanoviť iné požiadavky, čo potvrdzuje znenie tohto článku, najmä pojmov „zmluva zahŕňa najmä tieto náležitosti“ uvedené v odseku 2 písm. c) uvedeného článku.
- 45 Z týchto informácií vyplýva, že prijatím nariadenia č. 1308/2013 a najmä článku 148 tohto nariadenia Únia nevykonala svoju právomoc v oblasti zmluvných vzťahov medzi stranami zmluvy o dodávke surového mlieka vyčerpávajúcim spôsobom, takže uvedené nariadenie nemožno vykladať tak, že členským štátom v zásade zakazuje prijať akékoľvek iné opatrenie v tejto oblasti.
- 46 Pokiaľ ide o právnu úpravu, o ktorú ide vo veci samej, z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že cieľom tejto právnej úpravy je predovšetkým boj proti nekalým obchodným praktikám nákupcov surového mlieka vo vzťahu k strane považovanej za slabšiu, t. j. výrobcov mlieka. Účelom zákona o zákaze nekalého konania je konkrétne zakázať predajcom a nákupcom surového mlieka dopúšťať sa takéhoto konania pri nákupe alebo predaji surového mlieka, stanoviť určité požiadavky na predaj mliečnych výrobkov v Litve, určiť orgány poverené dohliadaním nad dodržiavaním ustanovení tohto zákona a určiť zodpovednosť v prípade porušenia.
- 47 Dôvodová správa k návrhu zákona o zákaze nekalého konania tak uvádza, že účelom tohto zákona je zabezpečiť rovnováhu medzi zákonnými záujmami nákupcov a predajcov surového mlieka, obmedziť vplyv na trhu zo strany spracovateľov mlieka, ktorí majú značný vplyv na trh, ako aj neoprávnenú výhodu, ktorú získavajú hospodárske subjekty predávajúce mliečne výrobky zo zníženia veľkoobchodných cien týchto výrobkov.
- 48 Je pravda, že z odôvodnenia 138 nariadenia č. 1308/2013 vyplýva, že vzhľadom na to, že na využívanie formálnych písomných zmlúv v sektore mlieka sa vzťahujú samostatné ustanovenia, využívanie takýchto zmlúv môže pomôcť posilniť zodpovednosť hospodárskych subjektov v iných sektoroch, ako aj okrem iného prispieť k tomu, aby sa vyhli „určitým nekalým obchodným praktikám“. Okrem iného treba uviesť, že nariadenie č. 261/2012, ktoré zaviedlo do právnej úpravy Únie ustanovenie zodpovedajúce súčasnému článku 148 nariadenia č. 1308/2013, rovnako uvádzalo vo svojom odôvodnení 8, že tieto zmluvy „mohli prispieť k tomu, aby sa vyhli určitým nekalým obchodným praktikám“. Toto znenie je okrem iného uvedené aj v odôvodnení 50 nariadenia 2017/2393, ktoré zmenilo nariadenie č. 1308/2013 v jeho predchádzajúcom znení a ktoré uvádza, že využitie zmlúv v sektore mlieka a mliečnych výrobkov môže okrem iného pomôcť, aby sa vyhli „určitým nekalým obchodným praktikám“.
- 49 Tieto odkazy na niektoré nekalé praktiky však neumožňujú preukázať, že cieľ boja proti nekalým praktikám, ktorý sleduje právna úprava, o ktorú ide vo veci samej, je upravený nariadením č. 1308/2013, vzhľadom na to, že toto nariadenie tieto praktiky ako celok neupravuje, ani nestanovuje či dokonca neidentifikuje.

- 50 Navyše, ako vyplýva z odôvodnenia 128 uvedeného nariadenia, cieľom tohto nariadenia je zabezpečiť realizovateľný vývoj výroby, a tým aj vyplývajúcu primeranú životnú úroveň prvovýrobcov mlieka v súlade s cieľmi spoločnej hospodárskej politiky, ako sú uvedené v článku 39 ods. 1 ZFEÚ. Vykladať pritom článok 148 nariadenia č. 1308/2013 tak, že zakazuje členským štátom prijať akékoľvek opatrenie zamerané na boj proti nekalým obchodným praktikám v sektore mlieka a mliečnych výrobkov, by bolo v rozpore s týmto cieľom, ako aj s cieľom spočívajúcim v zabezpečení zachovania efektívnej hospodárskej súťaže na trhoch s poľnohospodárskymi výrobkami, ktorý je tiež súčasťou cieľov spoločnej poľnohospodárskej politiky (pozri v tomto zmysle rozsudok z 19. septembra 2013, Panellinos Syndesmos Viomichanion Metapoiisis Kapnou, C-373/11, EU:C:2013:567, bod 37).
- 51 Okrem iného treba uviesť, že v oblasti, ktorej sa týka spoločná organizácia trhu s mliekom a mliečnymi výrobkami, vnútroštátne orgány zostávajú v zásade príslušné na uplatňovanie svojho vnútroštátneho práva v oblasti hospodárskej súťaže na družstvo výrobcov mlieka, ktoré má silné postavenie na vnútornom trhu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 9. septembra 2003, Milk Marque a National Farmers' Union, C-137/00, EU:C:2003:429, bod 67).
- 52 Nedávne prijatie smernice 2019/633, ktorá podľa svojho článku 14 nadobudla účinnosť 30. apríla 2019, potvrdzuje absenciu úplnej harmonizácie v oblasti boja proti nekalým obchodným praktikám v poľnohospodárskom a potravinovom dodávateľskom reťazci pri prijímaní vnútroštátnych právnych predpisov, o ktoré ide vo veci samej.
- 53 V dôsledku toho sa vzhľadom na judikatúru uvedenú v bode 30 tohto rozsudku treba domnievať, že členské štáty majú zostatkovú právomoc na prijatie opatrení na boj proti nekalým obchodným praktikám, ktoré majú za následok úpravu postupu slobodného rokovania o cenách, aj keď tieto opatrenia majú vplyv na zásadu slobodného rokovania o cene splatnej za dodávku surového mlieka vyplývajúcu z článku 148 nariadenia č. 1308/2013, a teda aj na fungovanie vnútorného trhu v dotknutom sektore.
- 54 Článok 13 ods. 1 smernice 2019/633 stanovuje, že členské štáty prijímú a uverejnia zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou do 1. mája 2021 a začnú uplatňovať tieto opatrenia najneskôr 1. novembra 2021. Vzhľadom na to, že vnútroštátny súd zaslal svoj návrh na začatie prejudiciálneho konania pred nadobudnutím účinnosti uvedenej smernice, treba konštatovať, že Súdnemu dvoru nie sú položené otázky v súvislosti s touto smernicou.
- 55 Treba však pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry sa členské štáty počas lehoty na prebratie smernice, ktoré sú jej adresátmi, musia zdržať prijímania ustanovení, ktoré by mohli vážne ohroziť uskutočnenie cieľa stanoveného touto smernicou (rozsudky z 18. decembra 1997, Inter-Environnement Wallonie, C-129/96, EU:C:1997:628, bod 45; z 22. novembra 2005, Mangold, C-144/04, EU:C:2005:709, bod 67, ako aj z 23. apríla 2009, VTB-VAB a Galatea, C-261/07 a C-299/07, EU:C:2009:244, bod 38). Hoci v prejednáwanej veci bol zákon o zákaze nekalého konania prijatý pred nadobudnutím účinnosti smernice 2019/633, orgány, ako aj vnútroštátne súdy sa musia v čo najväčšej možnej miere zdržať takého výkladu tohto zákona, ktorý by po uplynutí lehoty na prebratie tejto smernice mohol vážne ohroziť dosiahnutie cieľa sledovaného touto smernicou (pozri v tomto zmysle rozsudok z 27. októbra 2016, Milev, C-439/16 PPU, EU:C:2016:818, bod 32 a citovanú judikatúru).
- 56 V tejto súvislosti však treba uviesť, že vnútroštátna právna úprava, ako je uvedená v bode 53 tohto rozsudku, musí byť vhodná na zabezpečenie uskutočnenia sledovaného cieľa a nemôže zachádzať nad rámec toho, čo je potrebné na jeho dosiahnutie (pozri analogicky rozsudky z 11. júna 2015, Berlington Hungary a i., C-98/14, EU:C:2015:386, bod 64, ako aj z 23. decembra 2015, Scotch Whisky Association a i., C-333/14, EU:C:2015:845, bod 28).

- 57 Túto proporcionalitu treba skúmať tak, že sa osobitne zohľadnia ciele spoločnej poľnohospodárskej politiky, ako aj riadne fungovanie spoločnej organizácie trhov, čo vyžaduje zvažovanie týchto cieľov a cieľa sledovaného uvedenou právnou úpravou, t. j. boja proti nekalým obchodným praktikám (pozri v tomto zmysle rozsudok z 23. decembra 2015, *Scotch Whisky Association a i.*, C-333/14, EU:C:2015:845, bod 28).
- 58 Po prvé, pokiaľ ide o otázku, či je uvedená právna úprava vhodná na zabezpečenie dosiahnutia cieľa, ktorý sleduje, treba uviesť, že zákon o zákaze nekalého konania vo svojom § 2 ods. 5 rozdeľuje výrobcov surového mlieka do desiatich skupín podľa množstva predaného surového mlieka za deň, pričom toto množstvo je menej ako 100 kg pre prvú skupinu a viac ako 20 000 kg pre poslednú skupinu. § 3 ods. 3 bod 1 tohto zákona zakazuje nákupcovi surového mlieka v súlade s požiadavkami na kvalitu uplatniť odlišnú základnú cenu na výrobcov patriacich do tej istej skupiny, ak sú spôsoby dodania rovnaké.
- 59 Toto ustanovenie má tak za následok, že zabezpečuje, aby nákupca ponúkol rovnakú základnú cenu všetkým výrobcom nachádzajúcim sa v porovnateľnej situácii z hľadiska objektívneho kritéria tvoreného množstvom mlieka predaného za deň. Takéto kritérium navyše pripúšťa článok 148 ods. 4 druhý pododsek písm. a) nariadenia č. 1308/2013, ktorý umožňuje členským štátom stanoviť povinnosť zmluvných strán dohodnúť sa na vzťahu medzi určitým dodaným množstvom a cenou.
- 60 Ako vyplýva zo spisu, ktorým disponuje Súdny dvor, § 3 ods. 3 bod 1 uvedeného zákona umožňuje zabezpečiť, aby výrobcovia mlieka, ktorí nepatria do uznanej organizácie výrobcov mlieka, neboli nútení z dôvodu nerovnováhy vo vyjednávacej sile súhlasiť s podmienkami nákupu surového mlieka, ktoré im ukladajú spracovatelia, a nemuseli súhlasiť s veľmi nízkymi cenami, zatiaľ čo iní výrobcovia, napriek rovnakej veľkosti, ťažia z vyšších cien, ktoré vyplývajú z vyváženejšieho rokovania. Toto ustanovenie im okrem iného umožňuje, aby sa nenachádzali v oveľa nevýhodnejšej situácii na trhu v porovnaní s inými výrobcami. Uvedené ustanovenie môže taktiež posilniť vyjednávaciu silu malých výrobcov, ktorí sú teda súčasťou skupiny, a podporiť ich vo väčšej spolupráci, ako aj vyvážiť súčasné vyjednávacie sily.
- 61 Ako vyplýva z odôvodnenia 128 nariadenia č. 1308/2013, článok 149 tohto nariadenia navyše umožňuje organizáciám a združeniam výrobcov kolektívne dohodnúť zmluvné podmienky, vrátane ceny, týkajúce sa produkcie surového mlieka niektorých alebo všetkých ich členov, na účely dosiahnutia cieľa posilniť vyjednávaciu silu výrobcov mlieka.
- 62 S prihliadnutím na všetky tieto skutočnosti sa zdá, že vnútroštátna právna úprava, o ktorú ide vo veci samej, je vhodná na predchádzanie rizika, aby strana považovaná na slabšiu zmluvnú stranu bola nútená prijať bezdôvodné zníženie ceny a bojovať tak proti prípadným nekalým obchodným praktikám, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu.
- 63 Pokiaľ ide v druhom rade o otázku, či vnútroštátna právna úprava, o ktorú ide vo veci samej, nejde nad rámec toho, čo je nevyhnutné, treba jednak zohľadniť osobitosti sektora mlieka, ako aj litovského trhu zo surovým mliekom, pripomenuté v bodoch 22 až 24 a 38 tohto rozsudku. Tieto osobitosti sa týkajú neexistencie účinnej hospodárskej súťaže na litovskom trhu zo surovým mliekom z dôvodu nekalých obchodných praktík a charakteru surového mlieka, ktoré je výrobkom podliehajúcim skaze, pričom v praxi neumožňuje výrobcovi odložiť predaj v prípade nekalých obchodných praktík, ani sa dostať do konfliktu s týmito nákupcami z obavy o ohrozenie obchodných vzťahov, ako aj neexistencie dostatočnej spolupráce medzi výrobcami mlieka na uvedenom trhu. Ako uviedol vnútroštátny súd, nákupcovia pred prijatím zákona o zákaze nekalého konania informovali výrobcov o cene, za ktorú kúpia surové mlieko bez toho, aby došlo k predchádzajúcim rokovaniam.

- 64 Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu okrem iného vyplýva, že napriek úsiliu podnikov podporovať rôznymi spôsobmi spoluprácu medzi výrobcami mlieka počet týchto výrobcov nie je dostatočný na spoluprácu, takže nemôže vzniknúť žiadna organizácia výrobcov surového mlieka v zmysle nariadenia č. 1308/2013.
- 65 Na druhej strane z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že na to, aby sa surové mlieko mohlo predávať, musí zodpovedať určitým požiadavkám kvality stanoveným vo vyhláske ministerstva týkajúcej sa jeho obsahu tuku a bielkovín, ako aj ukazovateľov jeho kvality, ako sú vôňa, konzistencia, chuť, kyslosť, čistota, hustota a neutralizujúce a inhibičné látky.
- 66 Podľa informácií poskytnutých v tomto rozhodnutí, ak mlieko nie je v súlade s inými ukazovateľmi kvality mlieka, akým je celkový počet baktérií, počet somatických buniek a inhibičných látok, ako aj bod mrazu mlieka, uplatnia sa odpočty vo výškach stanovených v uvedených pravidlách. Okrem iného podľa litovskej vlády možno bez obmedzenia stanoviť príplatky alebo prémie za mlieko lepšej kvality.
- 67 Z toho vyplýva, ako uvádza vnútroštátny súd, že nákupná cena zaplatená určitému výrobcovi surového mlieka, ktorý nepatrí k uznanej organizácii výrobcov mlieka, môže závisieť od skupiny výrobcov, do ktorej je zoskupený podľa množstva predaného mlieka, spôsobov jeho dodania, ako aj zloženia a kvality tohto výrobku.
- 68 V tejto súvislosti, ako bolo uvedené v bode 32 tohto rozsudku, z článku 148 ods. 2 písm. c) bodu i) nariadenia č. 1308/2013 vyplýva, že cenu možno vypočítať na základe kombinácie rozličných faktorov stanovených v zmluve, ku ktorým môžu patriť okrem iného kvalita alebo zloženie dodaného surového mlieka.
- 69 Za týchto podmienok a s prihliadnutím na ciele spoločnej poľnohospodárskej politiky, ako aj na riadne fungovanie spoločnej organizácie trhu právna úprava, o ktorú ide vo veci samej, nejde nad rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie cieľov, ktoré sleduje. Prináleží však vnútroštátnemu súdu, ktorý má ako jediný priamu znalosť sporu, ktorý mu bol predložený, aby overil, či opatrenia prijaté na boj proti nekalým obchodným praktikám posilnením vyjednávacej sily výrobcov mlieka, ktorí nepatria do uznanej organizácie výrobcov mlieka, a teda prispievajú k realizovateľnému vývoju výroby zaručením primeranej životnej úrovne výrobcov mlieka, a to prostredníctvom obmedzení zásady slobodného rokovania o cene, nejdú nad rámec toho, čo je nevyhnutné.
- 70 Vzhľadom na vyššie uvedené treba na prvú otázku odpovedať tak, že článok 148 ods. 4 nariadenia č. 1308/2013 sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni vnútroštátnej právnej úprave, akou je právna úprava stanovená v § 3 ods. 3 bode 1 zákona o zákaze nekalého konania, ktorá na účely boja proti nekalým obchodným praktikám zakazuje nákupcom surového mlieka zaplatiť odlišnú kúpnu cenu výrobcovi, ktorých treba považovať za patriacich do tej istej skupiny vytvorenej podľa množstva surového mlieka predaného za deň, rovnakého zloženia a kvality, ako aj dodaného rovnakou metódou, keďže uvedená právna úprava je vhodná na zabezpečenie dosiahnutia sledovaného cieľa a nejde nad rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie uvedeného cieľa, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu.

O druhej otázke

- 71 Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 148 ods. 4 nariadenia č. 1308/2013 vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, akou je právna úprava stanovená v § 3 ods. 3 bode 3 a v § 5 zákona o zákaze nekalého konania, ktorá zakazuje nákupcovi surového mlieka bez odôvodnenia znížiť cenu dohodnutú s výrobcovi a ktorá podmieňuje každé zníženie ceny o viac ako 3 % vydaniu povolenia príslušným vnútroštátnym orgánom.

- 72 V prvom rade, ako vyplýva z bodov 43 až 45 a 48 až 54 tohto rozsudku, treba pripomenúť, že článok 148 nariadenia č. 1308/2013 nebráni tomu, aby členské štáty prijali opatrenia v oblasti boja proti nekalým obchodným praktikám, ktoré majú za následok úpravu postupu slobodného rokovania o cenách, aj keď tieto opatrenia majú vplyv na zásadu slobodného rokovania o cene, ktorá sa má zaplatiť za dodávku surového mlieka, a teda aj na fungovanie vnútorného trhu v dotknutom odvetví.
- 73 Takáto právna úprava však musí, ako bolo uvedené v bode 56 tohto rozsudku, byť vhodná na zabezpečenie dosiahnutia sledovaného cieľa a nemôže ísť nad rámec toho, čo je potrebné na jeho dosiahnutie.
- 74 V prejednávanej veci je účelom právnej úpravy, o ktorú ide vo veci samej, najmä, ako bolo konštatované v bode 46 tohto rozsudku, bojovať proti nekalým obchodným praktikám nákupcov surového mlieka vo vzťahu k strane považovanej za slabšiu, t. j. výrobcom mlieka.
- 75 V tejto súvislosti litovská vláda spresnila, že cieľom § 3 ods. 3 a § 5 zákona o zákaze nekalého konania bolo zaviesť záruky, aby po uzavretí zmluvy medzi nákupcom a predajcom surového mlieka a ich dohode o cene uvedenej v tejto zmluve už nebolo možné znížiť túto cenu bez objektívnych dôvodov a nekalým spôsobom.
- 76 V druhom rade, ako uviedla táto aj nemecká vláda, tieto ustanovenia zrejme nemajú vplyv na zásadu slobodného rokovania o cene, vyplývajúcu z článku 148 nariadenia č. 1308/2013. Zdá sa totiž, že uvedené ustanovenia sa netýkajú samotného rokovania o tejto cene, ani rokovania o iných náležitostiach zmluvy, ale týkajú sa jednostrannej zmeny uvedenej ceny jednou zo strán po uzavretí tejto zmluvy a bez akejkoľvek spolupráce, ako aj akejkoľvek zmluvnej dohody pri plnení uvedenej zmluvy, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu.
- 77 V treťom rade, pokiaľ ide o otázku, či sú uvedené ustanovenia vhodné na zabezpečenie dosiahnutia sledovaného cieľa bez toho, aby išli nad rámec nevyhnutný na dosiahnutie tohto cieľa, treba uviesť, že § 3 ods. 3 bod 3 a § 5 zákona o zákaze nekalého konania môžu zabezpečiť, aby nákupca dodržal cenu dohodnutú s výrobcom, pokiaľ neexistuje objektívna skutočnosť na odôvodnenie zníženia tejto ceny. Tieto ustanovenia navyše umožňujú zabrániť pokusom o nátlak, ktorý nákupcovia vyvíjali na výrobcov mlieka s cieľom znížiť túto cenu, ako aj chrániť týchto výrobcov pred svojvoľnými zmenami uvedenej ceny. Uvedené ustanovenia v dôsledku toho taktiež prispievajú k zabezpečeniu riadneho plnenia písomnej zmluvy uzavretej medzi stranami, popri zabezpečení určitej cenovej stability surového mlieka.
- 78 Vzhľadom na tieto skutočnosti sa právna úprava, o ktorú ide vo veci samej, zdá byť vhodná na dosiahnutie sledovaného cieľa.
- 79 Napokon, pokiaľ ide o otázku, či táto právna úprava nejde nad rámec toho, čo je nevyhnutné, treba zohľadniť, ako vyplýva z bodu 63 tohto rozsudku, osobitosti sektora mlieka, ako aj litovského trhu so surovým mliekom, najmä s prihliadnutím na neexistenciu účinnej hospodárskej súťaže na tomto trhu a povahu surového mlieka podliehajúceho skaze, ktoré v praxi neumožňujú výrobcom odložiť dodanie v prípade nekalých obchodných podmienok, ani sa dostať do konfliktu s týmito nákupcami z obavy ohrozenia obchodných vzťahov.
- 80 Treba taktiež uviesť, že § 3 ods. 3 bod 3 a § 5 zákona o zákaze nekalého konania nezakazujú každé zníženie dohodnutej ceny, ale sa obmedzujú na stanovenie toho, že takéto zníženia musia byť objektívne odôvodnené a v prípade značných znížení povolené príslušným správnym orgánom. Okrem iného tieto ustanovenia zrejme nemôžu zabrániť zmluvným stranám zahrnúť do zmluvy podmienky umožňujúce znížiť stanovenú cenu v prípade, ak nastanú nové objektívne okolnosti, na ktorých sa dohodli.

- 81 Navyše treba uviesť, článok 148 ods. 4 druhý pododsek nariadenia č. 1308/2013 umožňuje členským štátom, ako výnimku zo zásady slobodného rokovania o všetkých náležitostiach zmluvy o dodávke surového mlieka, vrátane cien, určiť minimálnu dĺžku trvania aspoň šiestich mesiacov uplatniteľnú na písomné zmluvy medzi poľnohospodárom a prvonákupcom surového mlieka.
- 82 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na druhú otázku odpovedať tak, že článok 148 ods. 4 nariadenia č. 1308/2013 sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni vnútroštátnej právnej úprave, akou je právna úprava stanovená v § 3 ods. 3 bode 3 a v § 5 zákona o zákaze nekalého konania, ktorá na účely boja proti nekalým obchodným praktikám zakazuje nákupcovi surového mlieka bez odôvodnenia znížiť cenu dohodnutú s výrobcom a ktorá podmieňuje každé zníženie ceny o viac ako 3 % vydaniu povolenia príslušným vnútroštátnym orgánom.

O trovách

- 83 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol takto:

- Článok 148 ods. 4 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1308/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa vytvára spoločná organizácia trhov s poľnohospodárskymi výrobkami, a ktorým sa zrušujú nariadenia Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007, zmeneného nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/2393 z 13. decembra 2017, sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni vnútroštátnej právnej úprave, akou je právna úprava stanovená v § 3 ods. 3 bode 1 Lietuvos Respublikos Ūkio subjekto, perkančių-parduodančių žalią pieną ir prekiaujančių pieno gaminiais, nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymas Nr. XII-1907 (zákon Litovskej republiky č. XII-1907 zakazujúci nekalé konanie zo strany litovských hospodárskych subjektov pri nákupe a predaji surového mlieka a predaji mliečnych výrobkov) z 25. júna 2015, v znení zákona z 22. decembra 2015, ktorá na účely boja proti nekalým obchodným praktikám zakazuje nákupcom surového mlieka zaplatiť odlišnú kúpnu cenu výrobcom, ktorých treba považovať za patriacich do tej istej skupiny vytvorenej podľa množstva surového mlieka predaného za deň, rovnakého zloženia a kvality, ako aj dodaného rovnakou metódou, keďže uvedená právna úprava je vhodná na zabezpečenie dosiahnutia sledovaného cieľa a nejde nad rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie uvedeného cieľa, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu.**
- Článok 148 ods. 4 nariadenia č. 1308/2013, zmeneného nariadením 2017/2393, sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni vnútroštátnej právnej úprave, akou je právna úprava upravená v § 3 ods. 3 bode 3 a v § 5 zákona Litovskej republiky č. XII-1907 zakazujúceho nekalé konanie zo strany litovských hospodárskych subjektov pri nákupe a predaji surového mlieka a predaji mliečnych výrobkov z 25. júna 2015, v znení zákona z 22. decembra 2015, ktorá na účely boja proti nekalým obchodným praktikám zakazuje nákupcovi surového mlieka bez odôvodnenia znížiť cenu dohodnutú s výrobcom a ktorá podmieňuje každé zníženie ceny o viac ako 3 % vydaniu povolenia príslušným vnútroštátnym orgánom.**

Podpisy